

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ГИШҮҮН
Ж.ЧИНБҮРЭН ТАНАА

**МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАР**

Төрийн ордон, Жанжин Д.Сүхбаатарын талбай,
6 дугаар хороо, Сүхбаатар дүүрэг, Улаанбаатар хот, 14201
Утас: (976-51) 26 08 17, Факс: (976-51) 26 24 08,
Цахим шуудан: info@cabinet.gov.mn,
Цахим хуудас: www.cabinet.gov.mn

2024. 03. 15 № ХТ/491
танай _____-ны № _____-т

Хуралдааны тэмдэглэл
хүргүүлэх тухай

Таны санаачлан боловсруулсан Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тухай хуулийн төслийг Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцсэн тэмдэглэлийг хүргүүлж байна.

Хүлээн авч танилцана уу.

МОНГОЛ УЛСЫН САЙД,
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ
ЭРХЛЭХ ГАЗРЫН ДАРГА

Д.АМАРБАЯСГАЛАН

000245006569

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХУРАЛДААНЫ ТЭМДЭГЛЭЛЭЭС

Монгол Улсын Засгийн газрын 2024 оны 03 дугаар сарын 13-ны өдрийн хуралдааны 10 дугаар тэмдэглэлд:

“5.ХЭЛЭЛЦСЭН нь: Улсын Их Хурлын гишүүн Ж.Чинбүрэнгийн санаачлан боловсруулсан Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тухай хуулийн төсөл

ШИЙДВЭРЛЭСЭН нь: Улсын Их Хурлын гишүүн Ж.Чинбүрэнгийн санаачлан боловсруулсан Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тухай хуулийн төслийг хэлэлцээд дараах саналыг хууль санаачлагчид уламжлахаар тогтов:

1.Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 15.12-т “Энэ хуулийн 22.1.3-т заасан хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийн үзэл баримтлалын төслийг боловсруулахдаа хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа хуулийн нэрээр боловсруулж батлах бөгөөд хуулийн нэрийг өөрчлөх бол энэ талаар үзэл баримтлалын төсөлд тусгана.” гэж заасан.

Хуулийн төслийн үзэл баримтлалд Донорын тухай хуулийг 2000 онд баталсан бөгөөд уг хууль нь цусны донорын үйл ажиллагааг зохицуулж, эрхтэн шилжүүлэн суулгах цөөн хэдэн заалт туссан байдаг. Мөн хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг 2018 онд баталж, одоо хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа ч өнөөгийн цаг үеийн шаардлагыг хангахгүй болсон, Донорын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулах явцад эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах эмчилгээний онцлог, мэргэжил тус бүрийн нарийн олон асуудлыг нэмэлт, өөрчлөлтөөр тусгах боломжгүй байсан тул бие даасан хууль боловсруулах зайлшгүй хэрэгцээ, шаардлага бий болсон тухай дурджээ.

Иймд хуулийн төслийн нэрийг өөрчилж байгаа талаар Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 15.12-т заасны дагуу үзэл баримтлалд тусгах шаардлагатай.

2.Хуулийн төслийн үзэл баримтлалд дурдсанаар хуулийн төсөлтэй хамт Донорын тухай хууль хүчингүй болгох тухай хуулийн төслийг боловсруулахтай холбогдуулан Зөрчлийн тухай хуулийн 6.10 дугаар зүйлд заасан Донорын тухай хууль зөрчих гэсэн зохицуулалтад өөрчлөлт орохоор байгааг анхаарах, мөн хуулийн төслийн үзэл баримтлалд дурдсан хуулийн төсөлтэй хамт боловсруулах хуулийн төслийг ирүүлээгүй байх ба хууль хоорондын зөрчил үүсгэхгүй байх үүднээс Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 29.3-т заасан “... бусад хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах болон хууль хүчингүй болсонд тооцох тухай дагалдах хуулийн төслийг боловсруулна.” гэж заасны дагуу дагалдах хуулийн төслийг хамтад нь боловсруулах нь зүйтэй.

3.Хуулийн төсөлд “эрхтэн, эд, эсийг шилжүүлэн суулгах асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллага”, “эрхтэн, эд, эсийг шилжүүлэн суулгах асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага” гэж зөрүүтэй томъёолсныг нэг мөр болгох, түүнчлэн, төслийн 18.1.5 болон 19.1.4-т эрхтэн, эд, эсийг шилжүүлэн

суулгах асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагыг байгуулах, байгууллагын дүрэм, бүрэлдэхүүнийг батлах бүрэн эрхийг Засгийн газар болон эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад буюу өөр өөр этгээдэд олгохоор тусгасан байна.

Засгийн газрын агентлагийн эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 5.1-д “Хуульд өөрөөр заагаагүй бол агентлагийг Улсын Их Хурлаас зөвшөөрсөн төрийн захиргааны байгууллагын тогтолцоо, бүтцийн ерөнхий бүдүүвчийн дагуу тухайн үйл ажиллагааны зохих хүрээ, Ерөнхий сайд, сайд /цаашид “сайд” гэх/-ын саналыг үндэслэн Засгийн газар байгуулна.” гэж, мөн хуулийн 9.1-д “Агентлагийн орон тооны дээд хязгаарыг Засгийн газар, агентлагийн үйл ажиллагааны стратеги, зохион байгуулалтын бүтцийн өөрчлөлтийн хөтөлбөр болон зохион байгуулалтын бүтцийг Засгийн газраас тогтоосон ерөнхий загварыг баримтлан Монгол Улсын сайд батална.” гэж тус тус заасан.

Агентлагийг байгуулах, агентлагийн орон тооны дээд хязгаар, агентлагийн үйл ажиллагааны стратеги, зохион байгуулалтын бүтцийн өөрчлөлтийн хөтөлбөр болон зохион байгуулалтын бүтэцтэй холбоотой харилцаа нь Засгийн газрын агентлагийн эрх зүйн байдлын тухай хуулиар зохицуулагдаж байх тул хуулийн төсөлд төрийн захиргааны байгууллага байгуулахтай холбоотой зохицуулалтыг тусгах шаардлагагүй бөгөөд хууль хоорондын зөрчил үүсгэж байгааг анхаарах.

4.Хуулийн төслийн үзэл баримтлал болон хуулийн үйлчлэлд хамаарах иргэн, хуулийн этгээд, төрийн байгууллагад үүсэх зардлын тооцооны тайланд тусгайлсан агентлаг шинээр байгуулах замаар бүтэц, орон тоо, цалин хөлс, үйл ажиллагааны бусад урсгал зардлыг 1.9 тэрбум төгрөг байхаар тодорхойлсон нь төсвийн зардлыг нэмэгдүүлэх үр дагавартай байна.

Иймд Төсвийн тухай хуулийн 6.2.4 дэх заалтад “Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Улсын Их Хурал, нутгийн өөрөө удирдах байгууллага, Засгийн газар, Засаг даргын аливаа шийдвэр нь төсөвт үзүүлэх нөлөөллийн талаарх дүгнэлтэд үндэслэсэн байх” гэж, Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 18.1 дэх хэсэгт “Хууль тогтоомжийн төслийг баталснаар тухайн хууль тогтоомжийн үйлчлэх хүрээнд хамрагдах иргэн, хуулийн этгээд, төрийн байгууллагын үйл ажиллагаанд үүсэх зардлын тооцоог тухай бүр гаргаж, зардал, үр өгөөжийн харьцааг энэ хуулийн 12.1.4-т заасан аргачлалын дагуу тодорхойлно.” гэж тус тус заасны дагуу холбогдох тооцоо судалгааг гаргаж, төсөвт үзүүлэх нөлөөллийн талаарх дүгнэлтийг боловсруулах.

5.Хуулийн төслийн үзэл баримтлалд дурдсанаар Монгол Улс 2018 онд Испанийн Хаант Улсад болсон дэлхийн эрхтэн шилжүүлэн суулгах нийгэмлэгийн 27 дугаар их хурлын үеэр эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах эмчилгээний үед хүний наймаа, хүний эс, эд, эрхтний наймаа, эрхтэн шилжүүлэн суулгах эмчилгээний туризмын эсрэг хамтран ажиллах тунхаглал буюу Станбулын тунхаглалд гарын үсэг зурж, элсэн орсон, мөн Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллагаас эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах эмчилгээ, үйлчилгээ хийж буй улс орнуудад хандан гаргасан “донорын эрхтэн, эд, эсээр өөрийн орны хэрэгцээг хангах, эрхтэн, эд, эсийг өөр орон руу дамжуулах, худалдан наймаалцах үйл ажиллагааг хязгаарлах” зарчим, зөвлөмжтэй хуулийн төслийн 3.3 дахь хэсэг нийцэхгүй байгааг анхаарч, төслөөс хасах.

Түүнчлэн, хуулийн төслийн 15 дугаар зүйлд донорын эрхтэн, эд, эсийг улсын хилээр нэвтрүүлэх зохицуулалтыг тусгасан байх бөгөөд олон улсад, тухайлбал Европын холбооны туршлагаар донороос зөвшөөрөл авах, эрхтэн, эд, эсийн

чанар, аюулгүйн шаардлагын асуудлаар холбогдох байгууллага хооронд харилцан мэдээлэл солилцохыг Европын зөвлөлийн 2012 оны 10 дугаар сарын 09-ний өдрийн 2012/25/EU тогтоолд дэлгэрэнгүй заасан байдаг. Тус асуудал нь хүний эрхтэн, эд, эсийн наймааны үндэстэн дамнасан гэмт хэргийн тоо өсөх, гарал үүсэл тодорхойгүй, эрүүл мэндийн шаардлага хангаагүй орчин, нөхцөлд эрхтэн, эд, эсийг тээвэрлэх зэрэг сөрөг үр дагаврыг бий болгож болзошгүйг анхаарч, хуулийн төсөлд нарийвчлан тусгах.

6.Хуулийн төслийн 4.1.7-д “реципиент эмнэлэг” гэж эрх бүхий байгууллагаас магадлан итгэмжлэгдсэн, эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тусгай зөвшөөрөлтэй, байгууллагын бүтцэд нь төрөлжсөн тасаг, эсхүл мэргэжлийн багтай эрүүл мэндийн байгууллагыг гэж тодорхойлж, хуулийн төслийн 14.1, 16.1, 16.9-д тусгай зөвшөөрөлтэйгөөр эрхлэх үйл ажиллагааны талаар тусгахын зэрэгцээ эдгээр зөвшөөрлийг олгох эрх бүхий этгээдтэй холбоотой зохицуулалт хуулийн төсөлд тодорхойгүй байна.

Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 8.1 дүгээр зүйлийн 13 дахь хэсэгт эрүүл мэндийн чиглэлээр тусгай зөвшөөрөлтэйгөөр эрхлэх үйл ажиллагааны төрөлд эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах үйл ажиллагаатай холбоотой зөвшөөрлийн зохицуулалт тусгагдаагүй бөгөөд мөн хуулийн 9.1 болон 9.3 дугаар зүйлд заасны дагуу зөвшөөрөл шинээр бий болгох, Зөвшөөрлийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах үндэслэл, шаардлагын талаарх дүгнэлтийг Ерөнхий сайдын дэргэдэх орон тооны бус зөвлөл гаргах зохицуулалттай болохыг анхаарч, зөвшөөрлийн асуудлаар уг зөвлөлөөс дүгнэлт гаргуулах.

7.Хуулийн төслийн 11.1, 12.2, 13.5, 14.2, 14.3, 15.3, 16.5, 16.10, 16.12, 17.2, 19.1.6, 19.1.7, 20.1.2, 20.1.5, 23.1.5, 24.2-т тодорхой төрлийн харилцааг захиргааны хэм хэмжээ тогтоосон актаар зохицуулахаар эрх олгосон заалтуудыг тусгажээ.

Засгийн газрын 2023 оны 11 дүгээр сарын 29-ний өдрийн хуралдааны 48 дугаар тэмдэглэлд заасны дагуу хуулиар Засгийн газар, төрийн захиргааны төв байгууллага болон төрийн захиргааны байгууллагад тус тус эрх олгосон заалтыг 2 дахин багасгах чиглэлийг баримтлан холбогдох хуулийн төсөл боловсруулах чиг үүрэг бүхий Ажлын хэсэг байгуулагдан ажиллаж байна. Энэ хүрээнд үлгэрчилсэн загвар, аргачлал, маягт зэрэг хуульд тусгахад хүндрэлтэй, тухайн харилцааг тухай бүр зохицуулах боломжгүйгээс бусад эрх зүйн үр дагавар үүсгэх, хуульчлах боломжтой харилцааг хуульчлах чиглэлийг баримтлахад анхаарах.

8.Монгол Улсын Их Хурлаас Нийгмийн даатгалын ерөнхий хууль /Шинэчилсэн найруулга/, Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэврийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/, Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэмжийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-ийг 2023 оны 07 дугаар сарын 07-ны өдөр баталж, 2024 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөж эхэлсэнтэй холбогдуулан хүчин төгөлдөр бус болсон Нийгмийн даатгалын тухай хууль, Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуультай холбогдуулан хуулийн төсөлд туссан зохицуулалтуудыг дээрх хуулиудад нийцүүлэх.

9.Хуулийн төслийн 4.1.2-т донор болох үйл ажиллагааг хэт сунжруулж, цаг хугацааны хувьд удаашрах үр дагавартай байх тул тус заалтын “бэр гэсэн дарааллаар сонгогдсон хүнийг” гэснийг “бэр, эсхүл энэ хуулийн 12.1-д заасан донор болохоо илэрхийлсэн хүнийг” гэж өөрчлөх.

10.Хуулийн төслийн 4.1.8-д “донор эмнэлэг”-ийг тодорхойлж, мөн төслийн 21.3-т донор эмнэлгийн чиг үүргийг заасан байх боловч тухайн байгууллага нь ямар статустай байгууллага болох нь хуулийн төсөлд тодорхойгүй байгааг анхаарах.

11.Хуулийн төслийн 6.2 дахь хэсгийг “Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах гадаад улсын иргэн, харьяалалгүй хүн энэ хуулийн 6.1-д зааснаас гадна дараах шаардлагыг хангана:” гэж өөрчлөн найруулах.

12.Хуулийн төслийн 8, 10 дугаар зүйлд заасан амьд болон амьгүй донорт тавигдах шаардлагад донор нь гэмт хэргийн хохирогч болсон байх үндэслэл, сэжиг илэрсэн тохиолдолд цагдаагийн байгууллагад мэдэгдэх, шалгуулах, мөн донорын талаарх мэдээллийн сан үүсгэх, ашиглах талаар зохицуулалт нэмэх.

13.Хуулийн төслийн 8.2-т “Хүүхдээс ясны хэм, захын цус авахдаа 14 хүртэлх настай бол эцэг, эх болон асран хамгаалагчийн, 14-өөс дээш настай бол өөрийнх нь болон эцэг, эх, харгалзан дэмжигч, асран хамгаалагчийн зөвшөөрлийг бичгээр авсан байна” гэж заасан нь Иргэний хуулийн 15.1-д “Иргэний эрх зүйн бүрэн чадамж буюу иргэний өөрийн үйлдлээр өөртөө эрх олж авах, үүрэг бий болгох чадвар насанд хүрснээр буюу 18 наснаас бий болно” гэж, мөн хуулийн 16.1-д “Насанд хүрээгүй буюу 14-өөс 18 хүртэлх насны этгээд иргэний эрх зүйн бүрэн бус чадамжтай байна” гэж, 16.3.2-т “насанд хүрээгүй этгээд өөртөө хохиролгүй бөгөөд хиймэгц биелэх ахуйн чанартай хэлцлийг хууль ёсны төлөөлөгчийн зөвшөөрөлгүйгээр хийх” гэж тус тус заасантай нийцэхээргүй байгаа тул “14-өөс дээш настай бол өөрийнх нь зөвшөөрлийг бичгээр авахаар” гэж заасныг дахин нягтлах.

14.Хуулийн төслийн 9.1.5 дахь заалтад “аливаа хэлбэрээр ашиг хонжоо, шан харамж авах, шаардахгүй байх” гэж тодотгож тусгах.

15.Хуулийн төслийн 10.1-д “Амьгүй донор нь тогтоогдсон тохиолдолд эрхтэн, эд, эс авна.” гэснийг “Амьгүй донор нь эмнэлэг, эмчийн магадлагаагаар тогтоогдсон тохиолдолд түүний эрхтэн, эд, эсийг авна.” гэж өөрчлөн найруулах.

16.Хуулийн төслийн 12.1 дэх хэсэгт тусгасан “... эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх байгууллагад...” гэснийг Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлд заасан эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх байгууллагын аль нь болохыг тодорхой тусгах.

Түүнчлэн, мөн зүйлийн 12.3-т “Донорын гэрчилгээ эзэмшигч донор болох хүсэлтээсээ татгалзах эрхтэй” гэснийг “Донорын гэрчилгээ эзэмшигч донор болох хүсэлтээсээ мэс засал товлогдсон өдрөөс өмнө хэдийд ч татгалзах эрхтэй.” гэж өөрчлөн найруулж, мөн донор болохоос татгалзахтай холбоотой хүсэлт гаргах, хүсэлтийг шийдвэрлэхтэй холбоотой зохицуулалтыг нэмж тусгах.

17.Хуулийн төслийн 13 дугаар зүйлд “Энэ хуулийн 13.4-т заасны дагуу мэргэжлийн баг, эрхтэн, эд, эс авах мэс заслыг гүйцэтгэсний дараа амьгүй донорын гэр бүлийн гишүүдэд шилжүүлэн авсан эрхтэн, эд, эсийн талаар танилцуулах бөгөөд энэ хуулийн 13.2-т заасны дагуу танилцуулснаас бусад эрхтэн, эд, эсийг авахыг хориглоно.” гэх агуулга бүхий зохицуулалт нэмэх.

18.Хуулийн төслийн Дөрөвдүгээр бүлэг “Эрхтэн, эд, эсийг шилжүүлэн суулгах үйл ажиллагааны удирдлага, бүтэц, зохион байгуулалт”-д туссан Засгийн

газрын бүрэн эрх, төрийн захиргааны төв болон төрийн захиргааны байгууллагын эрх, үүргийг Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль, Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хууль, Монгол Улсын яамны эрх зүйн байдлын тухай хууль, Засгийн газрын агентлагийн эрх зүйн байдлын тухай хуульд заасан эрхлэх асуудал, бүрэн эрх, чиг үүрэгт нийцүүлэх шаардлагатай байна.

19.Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 26.1-д “Эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын дэргэд эмнэлгийн мэргэжилтний болон анагаах ухааны Ёс зүйн хяналтын хороо, аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар, төв эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төвийн дэргэд ёс зүйн салбар хороо, эрдэм шинжилгээний хүрээлэн, их, дээд сургууль, тусгай мэргэжлийн төвийн дэргэд Анагаах ухааны ёс зүйн хяналтын салбар хороо тус тус ажиллана.” гэж, мөн зүйлийн 26.5-д “Эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын дэргэд эс, эд, эрхтэн шилжүүлэн суулгах асуудлаар мэргэжил, ёс зүйн хороо ажиллана.” гэж тус тус заасан тул хуулийн төслийн 20.4-т туссан ёс зүйн хороог Эрүүл мэндийн тухай хуульд нийцүүлэн уг хуулиас эшлэх байдлаар тодорхой тусгах.

20.Хуулийн төслийн 21.2.9-д “амьд донор болон реципиентэд урт хугацаанд хяналт тавих” гэж заасныг “амьд донор болон реципиентэд насан туршид нь хяналт тавьж, холбогдох арга хэмжээг авах” гэх байдлаар ямар хугацаанд, ямар хяналт тавихыг тодорхой тусгах.

21.Хуулийн төслийн 24.1.1-д дурдсан тэтгэмжийг хэн, хэрхэн олгох талаар зохицуулалт хуулийн төсөлд тодорхойгүй байгааг анхаарч, нарийвчлан тусгах.

22.Хуулийн төслийн 25 дугаар зүйлд туссан санхүүжилтийн тогтолцоо хэт ерөнхий байдлаар туссан байгааг нарийвчлан тодорхой тусгах.

Түүнчлэн, мөн зүйлийн 25.1-д эс, эдийн банк байгуулахтай холбоотой санхүүжилтийн талаар туссан байх бөгөөд эс, эдийн банк, түүнийг байгуулахтай холбоотой зохицуулалт хуулийн төслийн үзэл баримтлал болон хуулийн төслийн бусад хэсэгт тусгагдаагүй нь Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 16.1-д “Хууль тогтоомжийн төслийг үзэл баримтлалд нь нийцүүлэн боловсруулна.” гэж заасантай нийцэхгүй байх тул хуулийн төслөөс хасах.

23.Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 33.1-д “Хууль санаачлагч хуулийн төслийн талаар товч болон дэлгэрэнгүй танилцуулга бэлтгэнэ.” гэж заасны дагуу хуулийн төслийн дэлгэрэнгүй танилцуулгыг хавсаргаагүй байгааг анхаарах.

24.Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 28.3.9-д хуулийн төслийн бүтцэд “шаардлагатай бол хууль хүчин төгөлдөр болох тухай хэм хэмжээ”-г тусгахаар заасан тул хуулийн төсөлд хууль хүчин төгөлдөр болох зохицуулалтыг тусгах эсэхийг нягтлах.

25.Хуулийн төсөлд дурдсан “амьдралын чанар”, “биологийн эцэг, эх” гэсэн нэр томъёог нарийвчлан тодорхойлох, түүнчлэн хуулийн төсөл нийтлэг байдлаараа үг үсэг, эшлэл, агуулгын алдаа, хууль зүйн техникийн болон найруулга зүйн алдаатай байгаа нь Хууль тогтоомжийн тухай хуульд заасан хуулийн төслийг боловсруулахад тавигдах нийтлэг шаардлагыг хангаагүй байгааг анхаарах.” гэжээ.

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАР